Мар’яна Захарійчук

УКРАЇНСЬКА МОВА

БУКВАР

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

ЧАСТИНА ПЕРША

Київ
«Грамота»
2025

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ
ПРАПОР УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ
ГЕРБ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

УДК 811.111*кл1(075.2)
З-38

Умовні позначення:

 — учуся слухати та розуміти;

 — словник;

 — мої навчальні досягнення;

 — мовні, мовленнєві й інтелектуальні ігри;

 — робота в парах;

 — робота в групах;

QR-код — аудіозапис тексту.

 — слово з одного складу;

 — двоскладове слово з наголосом на першому складі *(зо́шит)*;

 — двоскладове слово з наголосом на другому складі *(літа́к)*;

 — трискладове слово *(маши́на)*;

 . — речення з одного слова — *Літо.*

 . — речення з двох слів — *Моя школа.*

 . — речення з трьох слів — *Діти в школі.*

[●] — голосний звук; [–] — твердий приголосний звук;

[=] — м’який приголосний звук.

Захарійчук М.

З-38 Українська мова. Буквар : підруч. для 1 кл. закл. загальн. середн. освіти : у 2-х частинах : Частина перша / Мар’яна Захарійчук. — Київ : Грамота, 2025. — 112 с. : іл.

ISBN 978-617-559-029-4
ISBN 978-617-559-030-0 (частина перша)

Підручник «Українська мова. Буквар» (у 2-х частинах) розроблений відповідно до Державного стандарту початкової освіти, типової освітньої програми мовно-літературної галузі колективу авторів під керівництвом О. Я. Савченко. Навчальний зміст підручника забезпечує реалізацію завдань змістових ліній програми й орієнтований на формування предметних і ключових компетентностей.

УДК 811.111*кл1(075.2)

ISBN 978-617-559-029-4
ISBN 978-617-559-030-0 (частина перша)

© Захарійчук М. Д., 2025
© Видавництво «Грамота», 2025

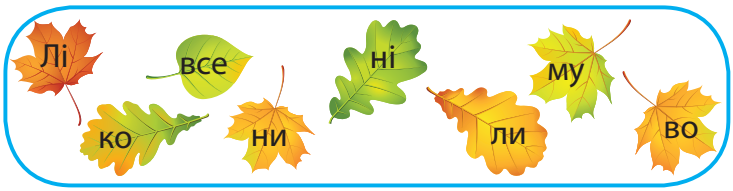
Дорогий першокласнику!
Дорога першокласнице!

Перед тобою ***перший підручник з української мови***. Перегорни сторінки, розглянь, що на них зображено. Ти побачиш багато малюнків, букв, текстів. Учителька / учитель тобі допоможе в цьому розібратися.

Працюючи з книжкою, ти розкажеш про себе, свою родину, домашніх улюбленців, про розваги з друзями. Будеш вивчати букви, навчишся читати. А якщо ти знаєш букви — чудово! Тоді зможеш прочитати кілька рядків вірша, оповідання, казки, загадки, скоромовки. Ці рядки позначені блакитною рискою.

Ти зможеш створювати нові слова з окремих букв, частинок слова, читати слова із «секретами».

Ме-те-ли-ків ми ло-ви-мо,
Стри-ба-єм, бі-жи-мо,
По ки-ли-му пу-хо-во-му
До ха-ти не-се-мо.

Ти любиш тексти з малюнками? Їх на сторінках цієї книжки дуже багато! Глянь, скільки! Кого тут тільки немає! І тварини, і рослини, персонажі казок і мультфільмів. Читай із задоволенням.

Ми намагалися створити для тебе гарний, цікавий і пізнавальний підручник. Віримо, що він тобі сподобається і допоможе пізнати ***красу української мови***.

Бажаємо успіху!

Авторка

Аа

Оо

Уу

Ии

Мм

Іі

Нн

Вв

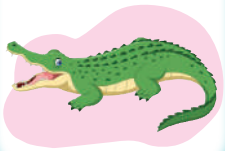
Лл

Сс

Кк

Пп

Рр

Тт

Ее

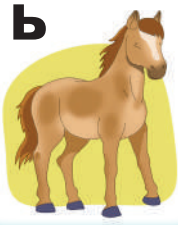
Дд

Зз

ь

Бб

ОСІНЬ

Осінні свята України

1 вересня

День знань

Вітаємо всіх хлопчиків, дівчаток!
В руках у вас новенькі «Букварі».
Для вас сьогодні — особливе свято:
Сьогодні ви вже учні, школярі!

Перша неділя жовтня

День працівників освіти

1 жовтня

Покрова Пресвятої Богородиці
День козацтва
День захисників і захисниць України

28 жовтня

День бабусь і дідусів

Пам’ятайте ж бо, малята,
Справ у вас — ой як багато!
Та бабусю й дідуся
Не забудьте привітати.

Я і моя родина

Поділюся з вами я:
В мене дружна є сім'я.
Люба мама і татусь,
Бабця Віра і дідусь,
Мурка, Барсик, Оля, я —
От і вся моя сім'я.

Марія Братко

- Повтори вірш за вчителем / учителькою.

- Намалюй свою родину на аркуші з альбому.

Слово. Великі й малі слова

- Установи, у кого який настрій. Чому? Як можна втішити кота?

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

У гості до бабусі й дідуся

Запросила на обід
Бабця нас в неділю.
І додав у трубку дід:
«Щоб прибули всі ви!»

Всі, то всі — питань нема,
Почали збиратись —
Ледве всілися в машину,
Так нас вже багато!

За Наталією Паснак

- Повтори вірш за вчителем / учителькою.

Склад слова.
Наголошені та ненаголошені склади

- Що «зайве»? Поділи слова на склади. Визнач наголошений склад.

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

Я допомагаю своїй родині

Хоч на зріст я ще маленька,
В мене й кіска ще тоненька,
Та робити дещо вмію —
Ось тарілочку помию,
Ось кімнату замітаю,
Вранці квіти поливаю,
Всього я сама навчусь,
Бо роботи не боюсь.

Олена Журлива

- Повтори вірш за вчителем / учителькою.

- Розкажи, що роблять люди.

- Вимов наголошений склад.

Звуки. Немовні звуки. Жести

- Відтвори звуки потяга, який наближається до хлопчика й навпаки.

Мова без слів (жести)

- Що хочуть сказати діти?

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

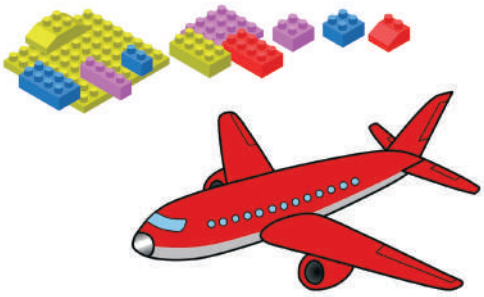
До школи

Я іграшки сховала
І тихо їм сказала:
— У ящику тепленько.
Ви спіть, мої маленькі,
А я книжки складу —
До школи вже іду.

Володимир Кленц

- Повтори вірш за вчителем / учителькою.
- Які твої улюблені іграшки?

- Вимов наголошений склад.

Мовні звуки: голосні та приголосні

- Вимов перший звук у словах — назвах предметів. Який це звук? Голосний звук позначаємо так: **[•]**.

[•]

[•]

- Вимов перший звук у словах — назвах предметів. Який це звук? Приголосний звук позначаємо так: **[–]**.

[–] [–] [–] [–]

- Вимов голосні звуки в словах — назвах предметів.

- Вимов приголосні звуки в словах — назвах предметів.

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

Школа

Наче вулик — наша школа,
Вся вона гуде, неначе рій.
І, здається, що довкола
Розквітають квіти мрій.

Дмитро Павличко

- Повтори вірш за вчителем / учителькою.

- Розкажи про учнів лісової школи.
- Хто вчителька, а хто учні? Що вони вивчають?

- Розглянь малюнки.

- Визнач, хто є комахами.

Приголосні тверді та м’які

- Порівняй вимову перших звуків у словах — назвах предметів. У яких словах перші звуки вимовляємо м’яко? М’які звуки позначай так: [=].

[–] [=] [–] [=] [–] [=]

- Вимов звуки, які ти чуєш на початку слів — назв намальованих предметів.

[ ] [ ] [ ]

[ ] [ ] [ ]

- Хто неправильно поділив слово — назву намальованого предмета на склади?

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

Моя школа

Вранці я прибіг до школи,
В ній я ще не був ніколи.
А зі мною мама й тато,
Бо і в них велике свято *(з інтернету).*

- Хто розповідає про подію? Хто з хлопчиком іде до школи? Який у них настрій?

- Розглянь малюнки.

- Розкажи про свою школу.

Звукові моделі слів

- Вимов звуки слів — назв намальованих предметів. Розглянь звукові моделі цих слів.

[– • –] [– ́• | – •] [́• | – •] [– • | – ́•]

[– • –] [= • –] [– • | – ́•] [= ́• | = •]

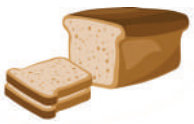
- Позначки яких звуків пропущено? Вимов їх.

[– * –] [– – * –] [= * – | – *] [= * | – * –]

[* * ́• | * •] [* * ́• | * •] [* * • *] [* ́• | * • *]

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

Я в школі

Любі діти, вже дзвінок,
починається урок.
Приготуйте без мороки
Все, що треба до уроку:
Книжку, зошит, олівці.
Ви готові? — Молодці!

За Наталією Тріщ

Бігають, сміються діти,
Та лиш дзвоник
задзвенить —
Стане тихо, ніби в квіти
Поховались бджілки
вмить.

Дмитро Павличко

- Повтори вірш, у якому автор порівнює дітей із бджілками, за вчителем / учителькою.

- Які уроки тобі подобаються? Що з поданих предметів ти використовуєш на уроках? Що ти любиш більше — уроки чи перерви?

Слова — на́зви неживих предметів

Що це?

[– ◌́ – | – ●]

- Що це? Що «зайве» в кожному рядку?

[– – ◌́ | – ●]

[● | = ● | – ◌́ –]

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

Мої друзі

Якщо друг у тебе є,
Життя радісним стає.
Разом можна все зробити,
Тож без друга не прожити.

Анатолій Костецький

- Повтори вірш за вчителем / учителькою.

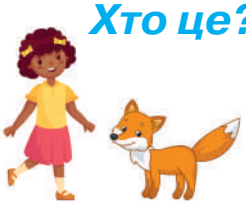
- Хто з ким дружить? Розкажи.

- Розкажи про свого друга / свою подругу.

Слова — на́зви живих предметів

Хто це?

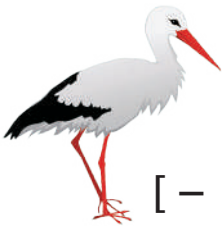

[– • – | – •]

[= • – | – •]

[– • | – • | – •]

Що?

[= • | – • –]

Хто?

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

Моє дозвілля

В лісі — дерево дуплисте,
А в дуплі живе сова,
Що жовтаві очі має,
Спить удень, вночі літає,
Добрий сну, сові приснись!
Я — ховаюсь! Ти — жмурись!

Грицько Чубай

- Повтори вірш за вчителем / учителькою.

- Чим займаються діти? Розкажи.

Слова — на́зви ознак предметів

Який?
Яка?
Яке?
Які?

Які? (розмір)

(який?)

(яка?)

(який?)

Які? (колір)

(яке?)

(?)

(?)

Які? (смак)

(який?)

(який?)

(яка?)

(який?)

(який?)

(який?) *(яка?)*

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

Мій день

— Сьогодні в мене багато справ, — мовило жабеня Кнак. — Запишу.

«Поснідати. Одягнутися. Піти до Квака. Прогулятися з Кваком. Пообідати. Подрімати. Пограти з Кваком. Повечеряти. Лягти спати».

— Ну от і все. Тут за-пи-са-ний у-весь мій день *(за Арнольдом Лобелом)*.

Слова — на́звли дій

Що робить?

Що роблять?

Що чим роблять?

- Який у тебе сьогодні настрій? Вибери.

Мій день народження

— З днем народження вітаю! —
Друзі кажуть і близькі.
Із захопленням відповідаю:
— Дякую! Люблю вас всіх!

Євгенія Крук

- Скільки на малюнку дівчаток?
  — Дві дівчинки.
- Ти створив / створила речення.
  Ре́чення — це закінчена думка. Речення складається зі слів. У ньому позначаємо кожне слово так, як показано нижче.
  Дівчинка: └── *(перше слово речення)*.
  Дві дівчинки: └── ─── .
  Дівчинка з друзями: └── ─ ── .

- Розглянь малюнки.

- Якого подарунка на день народження ти очікуєш?

Речення

- Створи речення до кожного малюнка *(усно)*.

Сонячна країна — моя Україна. Моє місто / село

Ми — шкіль-на сі-м'я є-ди-на,
Пи-ше-мо за скла-дом склад:
ма-ма, сон-це, Бать-ків-щи-на,
на-ша рід-на Ук-ра-ї-на!

Володимир Лучук

- Розглянь світлини.

- Розкажи, що зображено на кожній із світлин.
- Створи кілька речень про своє місто / село. Речення, які ти створив / створила, можна об'єднати в ***текст***.

Текст

- Розглянь малюнок.

- Що сказав хлопець? Що відповіли дівчата?
- Відтвори почуті речення. Побудуй схеми до них.

- Розглянь малюнок.

- Кого зображено на малюнку? Що роблять діти? Скільки хлопців? А дівчат?
- Створи кілька речень за змістом малюнка.

А а

Бачу **А**, **а**. Чую [**а**].

а	*	а	*	а	*

*	*	*	*	а

*	а	*	*	*	а

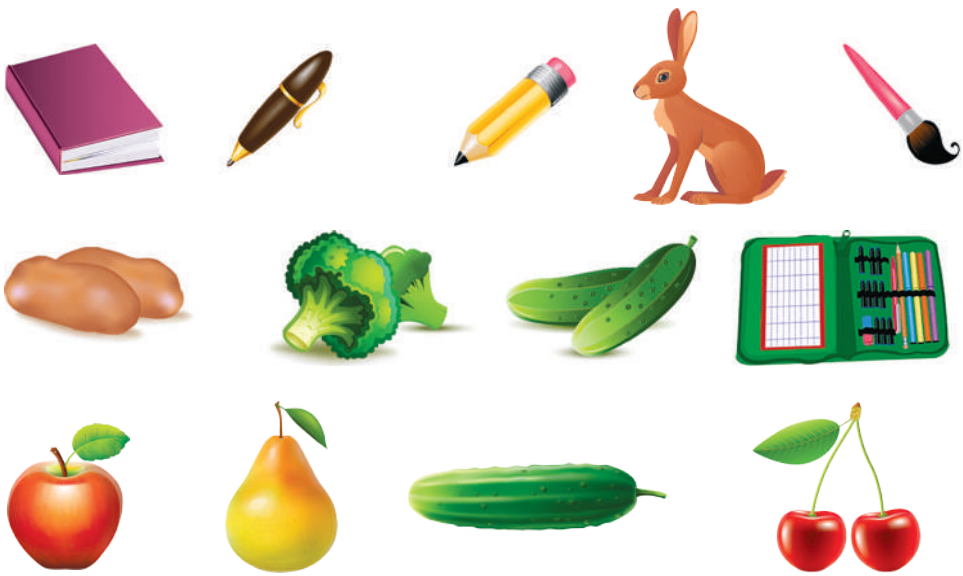

		´

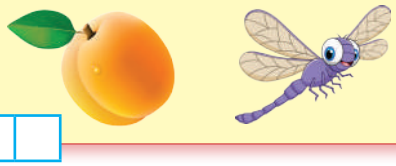
[– – • | – •]

[– • | – • | – •]

- Назви́ «зайвий» предмет у кожному рядку. Визнач предмети, у назвах яких є буква ***а***.

- ***Хто*** зображений на одному з малюнків першого рядка?
- ***Що*** зображено на малюнках?

Нарядилась осінь
в дороге намисто,
золоте волосся
розплела над містом.

Ко-льо-ро-ві фар-би
вий-ня-ла з ки-ше-ні,
і ма-лю-є о-сінь
жов-тим по зе-ле-нім…

Марія Хоросницька

- Знайди на малюнку предмети, у назвах яких є буква ***а***.

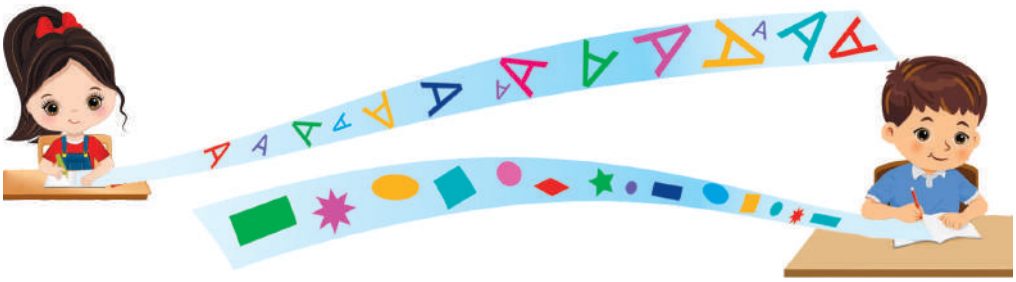
Зроби з листочків рибку, метелика.

- Що ти знаєш про персонажів казки «Ріпка»? Чи вдалося витягнути ріпку? Розкажи.
- Розглянь малюнок.

- Хто з дітей написав на своїй доріжці букви ***а***?
- Розглянь малюнок.

Відшукай на малюнку всі букви ***а***. Знайди предмети, у назвах яких є буква ***а***.

Андрій грався у дворі. Коли чує: нявчить кіт. Хлопчик хоче взяти його на руки, але не насмілюється. Мама забороняє. Якби́ цього кота та додому. Що ж робити?

— Слу-хай, — звер-нув-ся до Андрі-я ді-дусь, я-кий спо-сте-рі-гав за хлоп-чи-ком. — Я дав-но про ко-та мрі-яв. Ти, зда-єть-ся, теж?

— Е-ге, і я дав-но, — кив-нув Ан-дрій.

— То візь-мі-мо цьо-го ко-та на двох. Він жи-ти-ме в ме-не, а до-гля-да-ти бу-де-мо вдвох. І до-зво-лу у тво-їх ма-ми й та-та спи-та-є-мо. Щоб усе по-чес-но-му бу-ло.

Так Ан-дрій знай-шов од-ра-зу двох дру-зів! *(за Оксаною Кротюк).*

Про кого йдеться в тексті? Як звали хлопчика? Вимов перший звук його імені. Який це звук? Про кого мріяв Андрій? У тебе є кіт? Розкажи про нього.

Скільки в останньому реченні тексту є слів із буквою ***а***?

О о

Бачу **О, о**. Чую [**о**].

*	о	*	о	*

[– • | – •–]

*	о	*	а

[– • | – •]

о	*	*	*	а

	´	

- Прочитай букви за стрілкою тихо, голосно, дуже голосно й навпаки.

а а а а а а а а а о о о о о о о о о

о о о о о о о о о а а а а а а а а а

- Назви́ гостинці осені, які вона залишила на городі. Як ми їх називаємо? Що з ними роблять?

- Назви́ предмети, які нагадують букву ***о***.

Відшукай букву ***о***, яка «заховалась» у предметах. Якому слову — назві зображеного предмета відповідає схема?

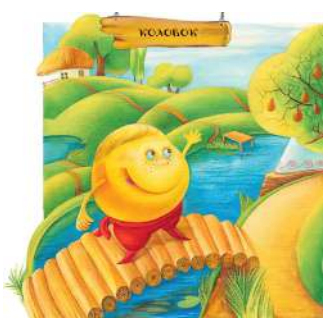

[– • | – • | – •]

Я — ве-се-лий і ру-м’я-ний Ко-ло-бок,
Втік від ба-би і від ді-да у лі-сок.
Я — ру-м’я-ний і круг-лень-кий,
Ду-же жва-вий і смач-нень-кий,
Зу-стрі-ча-ють ме-не дру-зі лі-со-ві,
Ждуть ме-не при-го-ди все но-ві й но-ві.
Я всім пі-сень-ку спі-ва-ю,
Хо-чуть з’їс-ти — я вті-ка-ю.

Марія Демків

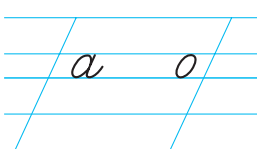

Загадка

Хто це влітку на дубку все співає нам «ку-ку!»?

- Порівняй букви, написані котом та учнем. У кого вийшло краще?

- Розглянь фото дітей. Здогадайся, як звати хлопчика. Хто з дівчаток — Оксана, а хто — Аліна?

- Розглянь малюнки й дай відповідь на запитання.

Що було в клоуна?

Хто забрав кульки?

Що сорока зробила з кульок?

У яких предметах «заховалася» буква ***о***?

Омелько був драконом і любив вигадувати казки, але йому бракувало слухачів. Усі кричали: «Дракон!» — і втікали.

— Усі мене бояться, а я такий добрий, я ж хотів казочку розповісти… А ти хіба мене не боїшся? — звернувся він до зайченяти.

— Бо-боюся, але дуже хочу послухати казочку.

— Ну, то слухай!

— О-мель-ку, хо-ді-мо ве-че-ря-ти, — ска-за-ла дру-жи-на.

— То, мо-же, зай-че-ня за-про-си-мо? — за-про-по-ну-вав О-мель-ко.

— Чо-му тіль-ки зай-че-ня? Я всіх за-про-шу-ю *(за Сашком Дерманським).*

- Укажи того, кому Омелько прочитав свої казки.

Вимов перший звук виділеного слова. Який це звук? Яка буква його позначає?
Полічи букви ***о*** в першому реченні тексту.
З якої букви пишемо ім'я дракона?

У у

Бачу **У**, **у**. Чую [**у**].

*	*	*	у	*	*

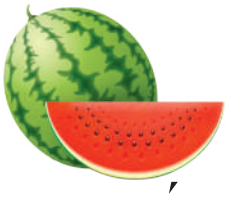
[– • | – ́• | = •]

*	у	*	*	*

[– • | = ́• –]

*	а	*	у	*

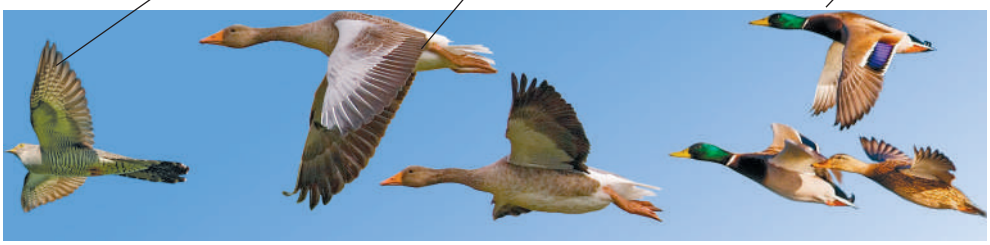

- Прочитай букви, слідкуючи за стрілкою, пошепки, голосніше, голосно, а потім навпаки.

а а а о о о у у у у у у о о о а а а

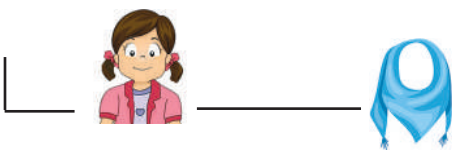
- Вимов слова — на́зви птахів, у яких є буква ***у***.

зозуля гуси качки

[– • | – ́• | = •] [– ́• | – •] [– • – | – ́•]

- Створи речення.

За-жу-рив-ся жу-ра-вель,
що ми-на-є лі-та день,
що над-хо-дить о-сінь…
— Я ж не взу-тий, бо-сий!

Іван Сокульський

- Знайди у вірші букву ***у***.
- Яке взуття ти запропонуєш журавлю?

Відшукай на малюнку букви ***А, а, о, у***.

Україна — це наша держава, рідна Батьківщина. Батьківщина — це земля не тільки наших батьків, а й дідусів і прадідусів. Це край, де звучить українська мова.

Україна — найбільша держава в Європі. Це безкраї лани пшениці, високі гори Карпати, Чорне й Азовське моря, широкий Дніпро та швидка Тиса.

Україна — мирна держава, її громадяни хочуть жити в мирі й злагоді з усіма державами світу.

Ти — українець / українка. Бережи та люби свою Батьківщину.

Лю-біть У-кра-ї-ну у сні й на-я-ву,
виш-не-ву сво-ю У-кра-ї-ну,
кра-су ї-ї, віч-но жи-ву і но-ву,
і мо-ву ї-ї со-ло-в'ї-ну.

Володимир Сосюра

- Знайди в словах велику букву ***У***.

У-кра-ї-на, у-кра-їн-ці, у-кра-їн-ка,
у-кра-ї-нець, у-кра-їн-ська.

У-кра-ї-на — рід-ний край,
Рід-не по-ле, зе-лен гай,
Рід-не міс-то й рід-на ха-та,
Рід-не не-бо й рід-на ма-ти.

Ярослав Скидан

- Розглянь ілюстрацію.

- Назви́ кольори прапора. Що зображено на гербі? У яких місцях України ти бував / бувала?

Прочитайте прислів'я.

Без вер-би й ка-ли-ни не-ма У-кра-ї-ни.

- Вивчи прислів'я напам'ять.

И и

Бачу **И**, **и**. Чую [**и**].

*	и	*	о	*	и

[– • | – • | – •]

*	и	*

[– • –]

*	и	*	*	и	*	а

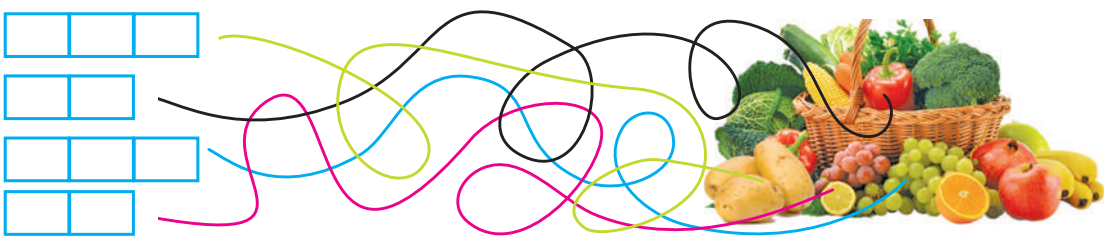

	´	

- Прочитай букви, слідкуючи за стрілками. Збільшуй силу голосу, коли стрілка піднята вверх.

А → у → о → и → а → о → у → и

Відшукай слова — на́зви предметів, у яких є дві букви ***а***; дві букви **о**; три букви ***у***.

- Визнач, якому слову — назві предмета відповідає кожна схема. Чи є в цих словах буква ***и***?
- Прочитай букви, слідкуючи за стрілками, пошепки, голосно, дуже голосно й навпаки.

о о у у у и и и о о о а а а у у у

О-сінь ди-ше зли-ва-ми,
О-сінь пах-не сли-ва-ми,
Що в ро-сі ку-па-ють-ся,
Со-ком на-ли-ва-ють-ся.

Дмитро Мегелик

- Знайди у вірші букву ***и***.

Прочитайте, як спілкуються в крамниці. А як спілкуєтеся ви?

— Ска-жіть, будь лас-ка, у вас є яб-луч-ний сік?
— Так. Про-шу.
— Дя-ку-ю.

- Які слова ввічливості ти почув / почула? Повтори.

- Дай відповідь на запитання.

Що? →
Який? →

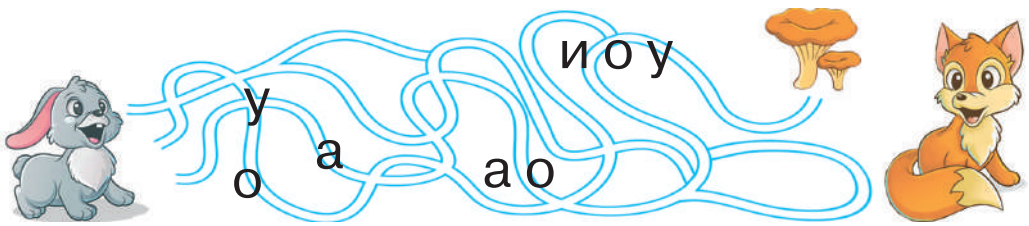

- Що ти знаєш про персонажів казки «Котик і Півник»? Розкажи.
- Створи речення, використовуючи малюнки та схеми.

До яких лисичок поспішає заєць? Покажи йому безпечну дорогу. Прочитай букви, які він побачить.

- Знайди предмет, у назві якого є три букви ***и***.
- Назви́ пропущені букви.

С ☐ Р

Л ☐ М ☐ Н

М ☐ Ш ☐

М ☐ К

Через ниви і луги
Скаче коник — и-ги-ги!
Ич, я-кий! Ич, я-кий!
І швид-кий, і пруд-кий!
Ти, гри-ва-стий, сха-ме-ни-ся,
Від-по-чи-ти зу-пи-ни-ся.

Леся Вознюк

Слово ***ич*** означає здивування.

Прочитайте текст.

— Хто ти та-кий? — пи-та-є зе-ле-ний коник.

— Я — мор-ський ко-ник. Жи-ву в теп-ло-му мо-рі.

— А я — ко-ник-стри-бу-нець, жи-ву в тра-ві, у лу-зі.

Про яких коників ти дізнався / дізналася? Розкажи, де живе кожен із них.
Скільки значень має слово *коник* — одне чи багато?
Чи доводилося тобі бачити коня? Розкажи.

М м

М м

Бачу **М, м** (ем). Чую [**м**].

м	а	*	*	*	а

м	и	*	о

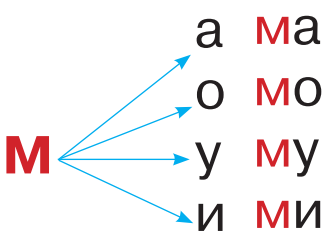

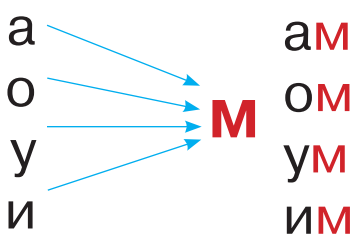
[– • | – •]

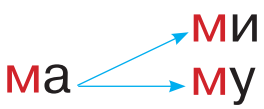
*	о	м	а	*	*	а

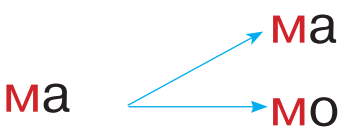

[– • | – •– | – •]

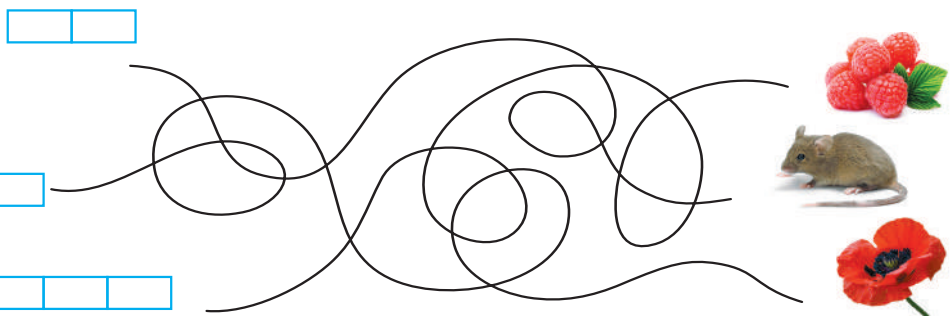

ма- мо- му-

Визнач, яка схема відповідає намальованому предмету.

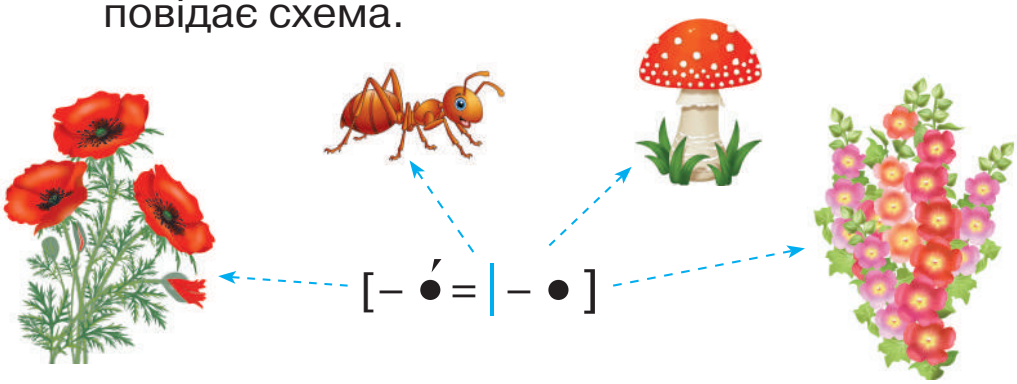
Осінь килим вишивала,
Ниточок пішло чимало —

Лис-тя кле-на і ка-ли-ни,
Ду-ба, я-се-на, ма-ли-ни,
А між ни-ми го-ро-би-на —
На-че по-лу-м'я го-рить!

Юлія Ференцева

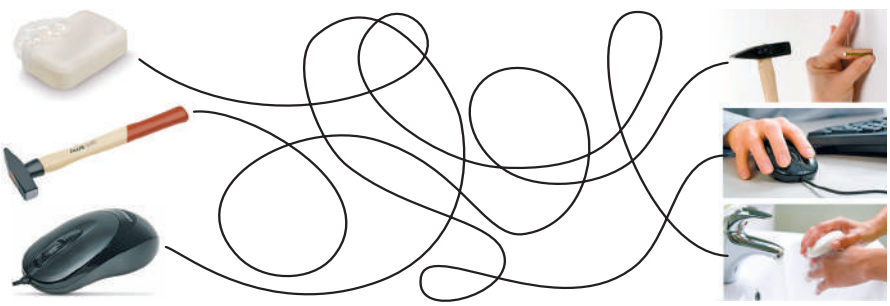
- Визнач, якому слову — назві предмета відповідає схема.

- Розкажи, для чого використовують ці предмети.

Що? *Що робити?*

ми-
мо-
ми-

- Якого хлопчика звати Максим?

Ми у .

У ма-ми .

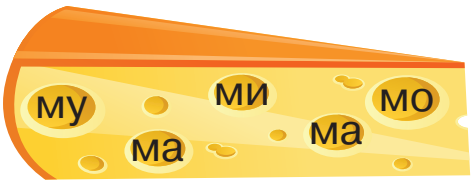
Ми _____ мо- , ма- , .

— Мамо, _____ мо- .

Ми _____ _____ мо- .

А _____ .

- Мишка не вміє читати. Допоможи їй.

Марині на день народження подарували маленький ноутбук. Як зраділа дівчинка! Вона обережно розкрила електронну книжку й погладила екран. Він засвітився приємним світлом. На ньому літали яскраві метелики, розкривали свої пелюстки дивовижні квіти. Марина захоплено спостерігала, як на малюнках швидко змінюються кольори та форми. Ноутбук став для дівчинки найкращим другом. Він зберігав її таємниці, веселі листи до подружок, кольорові малюнки. Ноутбук допомагав Марині знаходити в інтернеті нові цікаві історії та місця. Але найважливіше, що він допомагав дівчинці готувати уроки.

Во-на шу-ка-ла каз-ки, о-по-ві-дан-ня для чи-тан-ня. «Ро-зум-на» книж-ка під-ка-зу-ва-ла, як роз-в'я-за-ти прик-ла-ди та за-да-чі, як пра-виль-но на-пи-са-ти бук-ви й сло-ва. Во-ни навіть піс-ні спі-ва-ли ра-зом! Як доб-ре, що є та-кі чу-до-ві «ро-зум-ні» по-міч-ни-ки! *(з інтернету)*.

Про кого йдеться в тексті? Вимов перший звук цього слова. Яка буква його позначає? Що подарували Марині? Як «розумний» подарунок допомагав дівчинці? Скільки в першому реченні тексту є слів із буквою ***м***?

І і

Бачу **І**, **і**. Чую [**і**].

і	*	*	и	*

[• – | – • –]

*	і	*	*	и	*

[= • – | – • –]

*	о	*	о	*	*	і

		´

І

а м о

а м о

мі ма ми мо му

ім ам им ом ум

мі

- Створи речення за схемою та малюнками.

 і .

 і .

____ і ____.

Загадка

У лісі вогник рудуватий
Шишки лускає завзято.

За річкою на горі
Зібралися комарі.

Круг ма-лень-ко-ї то-поль-ки
Тан-цю-ва-ли во-ни поль-ку.
А вто-ми-лись — по-сі-да-ли
І та-ко-ї за-спі-ва-ли:
— Зі-і-і-і! Зі-і-і-і!

Ганна Чубач

Який звук протяжно співали комарі? Повторіть його разом голосно, а потім пошепки.

- Створи речення.

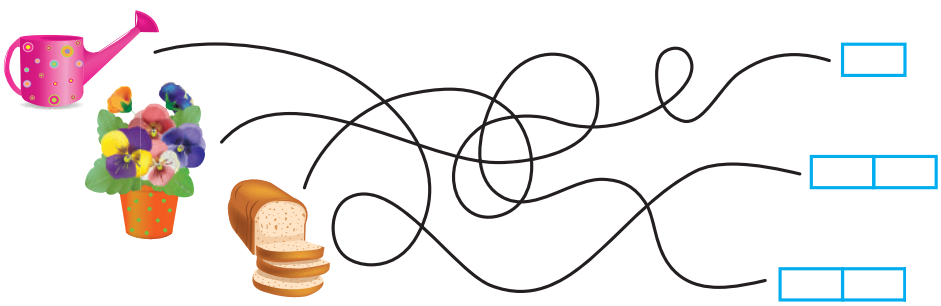
У — .

 _____ у .

 і у _____ .

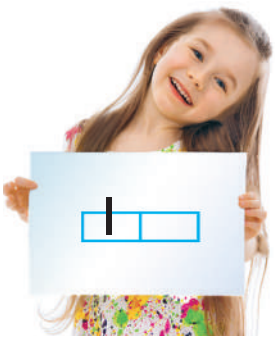
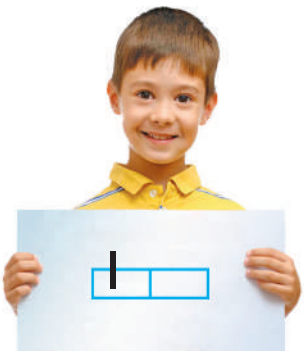
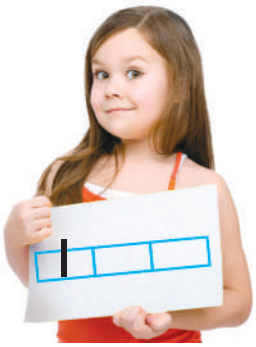
Визнач, яка схема відповідає слову — назві намальованого предмета.

- Що ти знаєш про персонажів казки «Вовк і семеро козенят»? Розкажи.
- Кого з дівчаток звати Ілона? Як звати хлопчика?

Відшукай на малюнку вивчені букви.

Іл, лі, малі

Іа-Іа — іменинник. Він стояв біля струмка й похмуро дивився у воду.

— Що сталося? Чому в тебе такий сумний вигляд? — запитав Пух.

— Сьо-год-ні мій день на-ро-дже-ння. Без по-да-рун-ків і свят-ко-во-го пи-ро-га, — сум-но мо-вив І-а...

Цьо-го Він-ні-Пух не міг стер-пі-ти.

— По-стій тут! — ки-нув він і стрім-го-лов по-мчав до-до-му *(за Аланом Мілном).*

Назви́ ім'я іменинника. Вимов перший звук слова. Який це звук?

Хто з героїв казки викликає в тебе співчуття? Чому?

Які слова-побажання ти хочеш сказати іменинникові?

Знайди зображення предмета, у назві якого звук [**і**] чуємо в кінці слова.

Знайди зображення предмета, у назві якого звук [**і**] чуємо на початку слова.

Н н

Бачу **Н**, **н** (ен). Чую [**н**], [**н**′].

н	а	*	*	и	*	и

*	а	н	а	н

[– • | – •́ –]

*	і	н	*

[= • =]

Н + а, о, у, и, і → на, но, ну, ни, ні

а, о, у, и, і + **Н** → ан, он, ун, ин, ін

ни-

на-

 -но

ни + м, ми

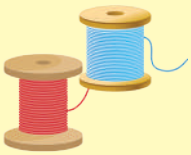
на + м, ми

На!

Ні!

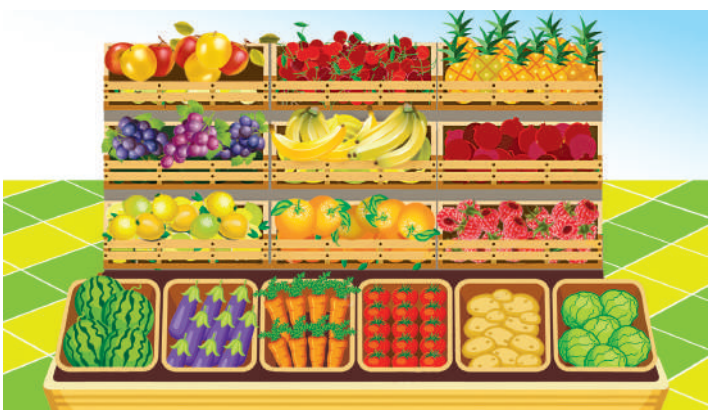

Лі-сом о-сінь по-хо-ди-ла —
Все нав-круг по-зо-ло-ти-ла.
За-ли-ши-ла лиш я-лин-ку
Ї-жач-ко-ві на ха-тин-ку.

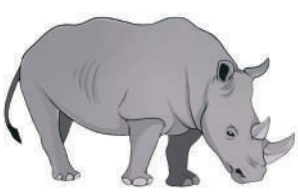
Галина Шевчук

- Знайди у вірші букву ***н***.

У магазині тобі потрібно купити продукти, у назвах яких є буква ***н***. Розкажи, які продукти ти можеш купити.

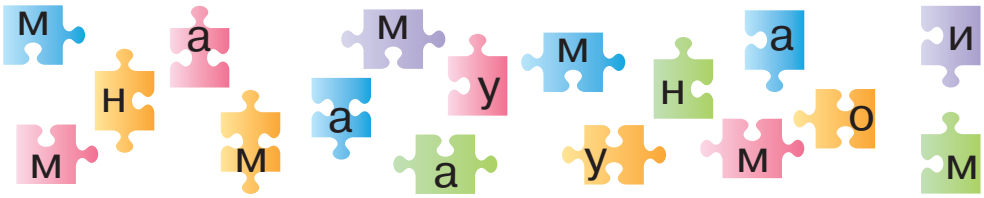
Розглянь малюнки.

- Поділи слова — на́зви предметів на склади *(усно)*.

Прочитай літери в пазлах, склади слова.

- Що написано на парасольках клоуна? Прочитай.

Уяви, що все зображене на малюнку може говорити.

— Ти така гарна — білокора, золота!
— Скоро мої золоті листочки опадуть.
— Прощавайте! Ми будемо сумувати!
— Я навіть узимку зелена!

- Кому можуть належати такі висловлювання?

Настя гуляла на галявині й раптом у відерці з водою побачила сонечко. Його крильця намокли, і комашка не могла злетіти.

Дівчинка вийняла сонечко з води й посадила на жовту квітку.

А кри-хіт-не со-неч-ко вдяч-но во-ру-ши-ло ву-си-ка-ми — так жуч-ки ка-жуть «спа-си-бі», бо во-ни не вмі-ють роз-мов-ля-ти *(за Світланою Рудіковою)*.

- Визнач, кого врятувала Настя.

Про кого йдеться в тексті? Назви́ першу букву в імені дівчинки. Які звуки вона позначає на письмі?
Як ти оцінюєш учинок Насті? Вислов свою думку.
Як сонечко подякувало за порятунок?
Які слова вдячності ти знаєш?
У якому зі слів — *на* чи *ні* — є звук [**н**']?

В в

Бачу **В, в** (ве). Чую [**в**].

в	і	н	о	*

[= • ´ | – • –]

*	*	и	в	и

[– – • ´ | – •]

в	и	*	н	і

´

В

а ва
о во
у ву
и ви
і ві

ав
ов
ув
ив
ів

а
о
у
и
і

В

ав
ов
ув
ив
ів

ви-

-во

ва-

ві-

мо → ва, ви

ні → ва, ва → ми

но → ви → на, ви → ни

він

во-на

во-но

во-ни

Ма-ти ра-но у-ста-ва-ла,
На сні-да-нок го-ту-ва-ла
Із виш-ня-ми ва-ре-ни-ки,
Ва-ре-ни-ки-ту-ле-ни-ки.

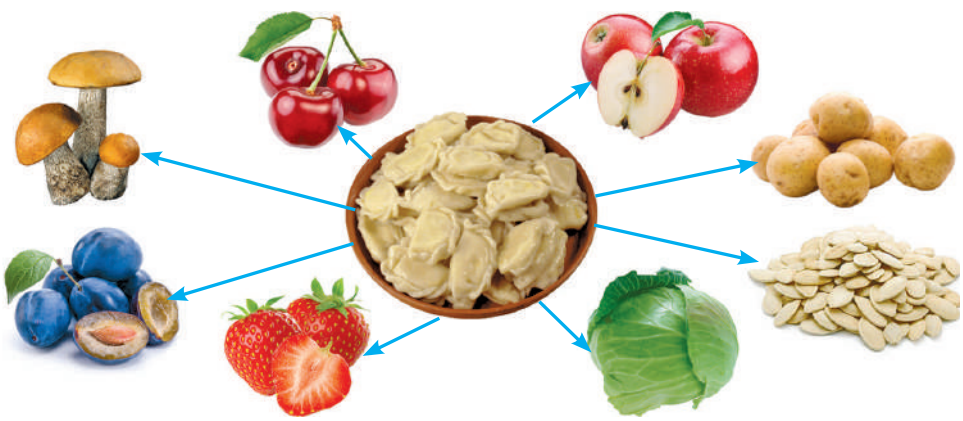
Зірка Мензатюк

- Знайди у вірші букву ***в***.

Ти знаєш, що таке *вареники*? Це дуже смачна українська страва, виріб із тіста з різною на́чинкою.

- Чому у вірші вареники називають *тулениками*? Вислов свою думку.
- З якими продуктами, на твою думку, не варять вареники?

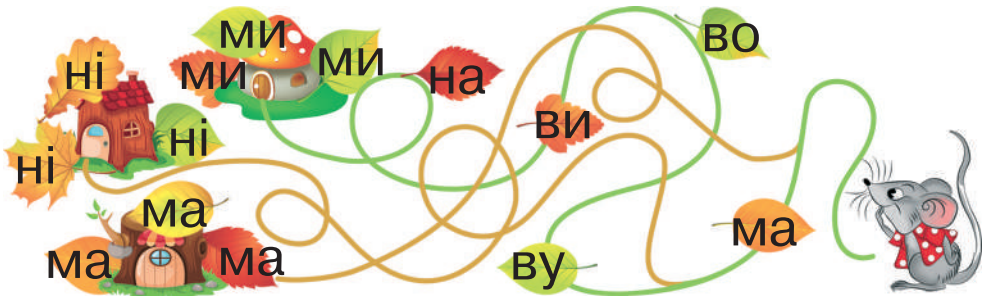

- Що ти знаєш про персонажів казки «Лисичка-Сестричка і Вовк-Панібрат»? Розкажи.

Допоможи мишці знайти нірку. Прочитай написане на листках.

Прочитай імена дітей. Допоможи дітям відшукати їхніх друзів серед тварин.

Іван

Вова

Ніна

Нонна

Ава

Ван

Моні

Віні

- Створи речення за зразком: *У Вови — Віні.*
- Яке слово — кличка песика відповідає схемі [= ◦́ | = •]?

Вуглинка — онука старої ґави Каркухи. У бабусі Каркухи часто боліли лапи. Надумала Вуглинка пошити із зеленого моху теплі капці для бабусі.

— Це ти для ме-не зро-би-ла? — роз-чу-ле-но ска-за-ла ба-бу-ся.

— Е-ге ж! Ме-ні ще до-по-ма-га-ли ї-жа-чок, бі-лоч-ка й со-ро-ка.

— Ду-же дя-ку-ю вам! Те-пер у ме-не ла-пи не бу-дуть бо-лі-ти *(за Марією Пономаренко).*

- Визнач, якому слову — назві зображеного предмета відповідає схема.

[– • ́ – | = •]

Як звали внучку? Назви́ першу букву в її імені. Які звуки вона позначає на письмі?
Ти можеш назвати Вуглинку турботливою внучкою? Як ти турбуєшся про свою бабусю? Розкажи.
Скільки складів в останньому слові тексту?

Л л

Бачу **Л**, **л** (ел). Чую [л], [л′].

л	*	л	*	*	а

[– • | – • | – •]

*	і	л	*	а

′

л	і	*	а	*

[= • | – •–]

Л + а ла; о ло; у лу; и ли; і лі

а, о, у, и, і + **Л** ал, ол, ул, ил, іл

ла-

ло-

лі-

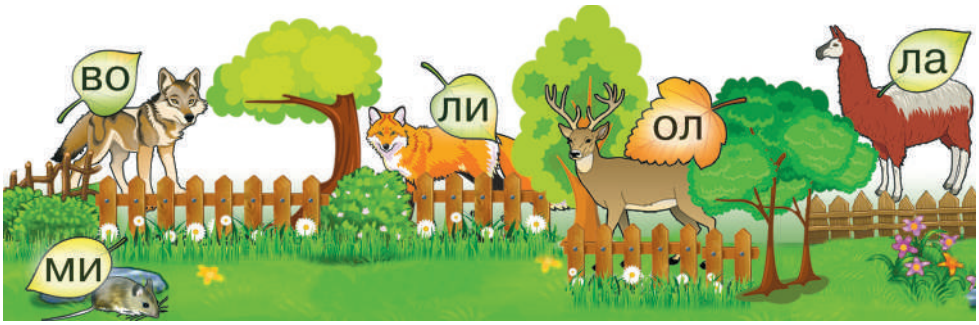
лі-

ла + ва, ни

ло + вив, ви → ла

ма + лі, ли → на

Прочитай написане на листках. У назві яких тварин є буква ***л***?

Журилась під осінь
Малесенька жабка:
— У-же по-тем-ні-ла
У со-ня-ха шап-ка
І жов-ти-ми ста-ли
Лис-точ-ки у кле-на,
А я і-ще й до-сі
Зе-ле-на, зе-ле-на!..

Лідія Повх

- Знайди у вірші вивчені букви: ***а, л, о***.
- Вибери транспорт, у назві якого є буква ***л***.

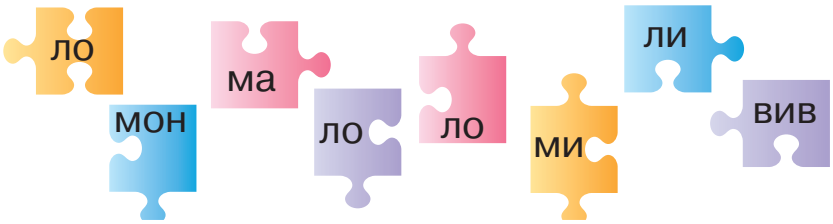

У Віолі мільони.

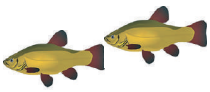
Які ти бачиш предмети? Яка між ними різниця?

 і .

- Утвори з пазлів слова.

Відшукай «загублені» склади в словах.

ли-

ли-, -ни, -лим

ли-мо-

ма-, -ни, -ла

 ма́-ла , і . Вона на-ві- д а-ла і .

 д а-ла   , а — .

Мирилка

Мир — миром, пироги із сиром, варенички в маслі, ми дружечки красні, поцілуймося *(нар. тв.)*.

Ліна. Ліно, он мама!

Лорд — собака дядька Степана. Пес побачив кота Васька.

— Я — англійський кокер-спанієль, тепер живу в цьому будинку. А ти хто?

— Я тутешній, кіт Васько.

— О, дядь-ко Сте-пан і-де! Ни-ні по-ї-де-мо на річ-ку. На-ло-ви-мо ри-би. Ну все, до зу-стрі-чі! Ра-дий був зна-йом-ству! — у-віч-ли-во по-про-щав-ся Лорд *(за Володимиром Сенцовським)*.

- Знайди в тексті велику букву ***Л***.

- Визнач, з ким познайомився кіт Васькó. Як його звати?

Вимов перший звук у кличці собаки. Який це звук? Яка буква його позначає?
Чи можна Лорда назвати *ввічливим*? Чому?
Які слова прощання ти знаєш?
У слові — назві предмета є 2 чи 3 букви ***л***?

С с

Бачу **С**, **с** (ес). Чую [**с**], [**с**′].

м	і	с	*	*	*

л	а	*	*	і	в	*	а

[– • – |= • – |– •]

[= • |= • =]

с	о	н	*	*	н	и	*

с + а, о, у, и, і → са, со, су, си, сі

аса, оса, усу, иси, ісі

а, о, у, и, і + **с** → ас, ос, ус, ис, іс

со

си

мас

са → м, ма

си → ни, на → ми

со → ва, ва → ми

Хто в якому будинку живе? Де будинок сови?

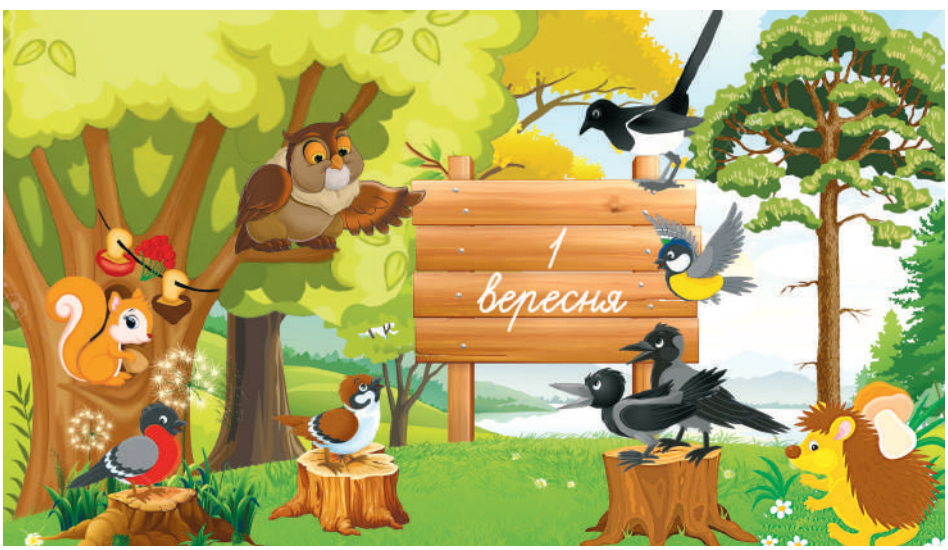

Сі-ло сон-це на сос-ну,
Сон-но мо-ви-ло: — За-сну!
— Сон-це, со-неч-ко, не тре-ба!
Ста-не сум-но нам без те-бе!

Ганна Чубач

- Знайди у вірші букви ***С***, ***с***.
- Розглянь малюнок.

- Розкажи про події в осінньому лісі.
- Назви́ предмети, які відповідають на питання ***хто?***

малина сова сумно

- Що тобі відомо про персонажів казки «Колосок»? Розкажи. Намалюй удома персонажів казки. Якими ти їх уявляєш?

На сос-ну сі-ла .

У во-ро-ни — .

_____ .

Лис:

— Во-ро-но! Во-ро-но! _____ .

Во-ро-на: — Ні! Ні!

 ла-су-вав . на сос-ні _____ сум-на.

- Що варто порадити вороні, яка втратила сир?
- Постав малюнки відповідно до подій у тексті.

Сергій — сусід Олі.

— Доброго ранку, Сергію! — привіталась Оля. — Я до тебе. Може, ти мені допоможеш?

— Чим?

— У мене проблема! — Очі дівчинки наповнилися сльозами. — Учора я загубила в лісі мобільний телефон.

— Ти зна-єш, де йо-го за-гу-би-ла?

— На га-ля-ви-ні, що бі-ля о-зе-ра.

— Не хви-люй-ся, О-лю, ми знай-де-мо твій те-ле-фон *(за Миколою Гераси-менком).*

- Розглянь малюнки. Розкажи про пригоду Олі.

Як звали сусіда Олі? Назви́ першу букву в його імені. Які звуки вона позначає на письмі?
Якими словами Сергій заспокоїв Олю?
Як він допоміг Олі знайти телефон? Розкажи.
Яке зі слів — *сон* чи *сім* — має схему [= • –]?

К к

К к

Бачу **К**, **к** (ка). Чую [**к**].

к	а	*	а	*	о	к

[– • | – • | – • –]

к	а	*	у	с	*	а

*	у	*	*	к

[– • | = • –]

К + а, о, у, и, і → **ка**, **ко**, **ку**, **ки**, **кі**

а, о, у, и, і + **К** → **ак**, **ок**, **ук**, **ик**, **ік**

Ку- і **ку-** . **Ка-** і **ка-** .

ко + ло, лос

ко + ник, мин

кі + ві, но

Но-ви-ни в .

У Ку-кі і Ва-ко і-ме-ни-ни. Ко-ал ві-та-ли: Лі-ка, Ні-ко, Ві-ка.

Во-ни сма-ку-ва-ли а-на-на-са-ми і .

Шию братові кептарик,
Шовком вишиваю.

Стар-ший бра-тик мій — ду-да-рик —
Ду-же гар-но гра-є.
Ой со-піл-ко ка-ли-но-ва!
До-ки день по-гас-не,
Бу-де бра-ти-ку об-но-ва,
Як те сон-це, кра-сна.

Володимир Ладижець

Кепта́рик — кожушок без рукавів, з нашитими кольоровими візерунками.

- Визнач предмети, про які йдеться у вірші.

Утвори нові слова.

Скоромовка _____, _____.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 — 6 7 8 10 1 2 3 4 5

Скоромовка

Ходить квочка коло кілочка, водить діточок коло квіточок *(нар. тв.)*.

Утвори нові слова.

Калинові _____, _____, _____.

12345678 5678 1856 345

- Прочитай слова. Утвори нові слова зі складів, виділених блакитним кольором.

Со-кіл, мо-ва, ма-сло, во-на, ма-ли-на, ла-ни, ма-ма, ло-ви-ла.

Знайди серед букв слова.

у	а	к	і	н	о	к	м
а	к	о	л	о	с	м	с
и	а	к	н	м	а	к	в
к	л	і	с	н	и	к	м
о	с	м	а	с	л	о	у

Ми в . Ла-сик ло-вив .

У — Мі-на і Він-ка. на-ли-ла нам мо-ло-ко.

Во-на ____ Мак-си-мо-ві , а Ок-са-ні — .

Ма-ма і пи-ли ка-ву.

Загадка

Він — не вершник, а зі шпорами,
Його одяг — з узорами.
Час він знає, як і люди,
Сам — не сторож, а всіх будить *(нар. тв.)*.

— Капітошко-о-о! Капітошко-о-о!

— Це мене кличуть! — обізвалась одна краплина в маленькій шапочці.

Вона лежала на листочку, немов у долоньці. Потім ожила, шубовснула в калюжу і — бульк! Щезла!

З ка-лю-жі ви-стриб-нув ве-се-лий Ка-пі-тош-ка.

— Хі-хі-хі! — смі-яв-ся він. — Як же чу-до-во в ка-лю-жі в хо-ван-ки ба-ви-ти-ся!

І по-стри-бав Ка-пі-тош-ка лі-сом *(за Наталею Гузєєвою).*

- Продовж речення.

Капітошка — це _____ _____ .

Прочитай першу букву виділеного слова. Які звуки вона позначає на письмі?
Яким ти уявляєш Капітошку? Опиши.
Коли можна побачити Капітошку?
Скільки слів в останньому реченні — 3, 4, 5? Назви́ правильну відповідь.

П п

П п

Бачу **П**, **п** (пе). Чую [**п**].

п	*	*	*	*	*

[– • | – • =]

с	о	п	і	л	к	а

п	і	в	*	н	*

[= • | – •=]

П + а, о, у, и, і → па, по, пу, пи, пі

а, о, у, и, і + **П** → ап, оп, уп, ип, іп

пі

по

па

па — ва, ска

по — ніс, си-пав

пи — ла, сан-ка

Ко-ло сли-ви ма-ма, Пав-лик і По-лі-на.
Пав-лик:
— Ма-мо, он слив-ка! Во-на ки-сла?
Ма-ма:
— Ні, си-ну! Слив-ка спі-ла і _____!

Пи-рі-жеч-ки-пун-ди-ки у пе-чі —
У-чи-ня-лось тіс-теч-ко у-но-чі.
Пи-рі-жеч-ків-пун-ди-ків на-пе-чу,
Ма-лю-ків ру-м'я-ни-ми при-го-щу.

Варвара Гринько

- Знайди у вірші букву **п**.

Пу́ндики — вид пиріжків.

- Хто готував пундики для малюків? Вислов власну думку.

Розглянь малюнок.

- Хто потрапив у павутину?
- Хто врятував тварин? Опиши півника.
- Визнач предмети, у назвах яких є звук **[п']**.

мова липа павук

Лия Селина

- Що тобі відомо про персонажів казки «Попелюшка»? Розкажи.

Проведи Попелюшку короткою дорогою до черевичка.

У словах «загубилася» перша буква. Зміниш букву — зміниш значення слова.

м	о	в	а
	о	в	а

в	о	л	о	с
	о	л	о	с

к	а	л	и	н	а
	а	л	и	н	а

У Пав-ли-ка і По-лін-ки ка-ні-ку-ли. Во-ни в і . спек-ла . На-ли-ла о-ну-кам мо-ло-ка. Во-ни пи-ли мо-ло-ко і сма-ку-ва-ли .

— Спа-си-бі, і ! Ми вас !

Павлик сидів біля вікна й ображено дивився, як його друзі грають у футбол. «Чого я не можу з ними гратися? Вони постійно мені роблять зауваження!» — думав він.

Павлик спостерігав за грою і починав розуміти, що кожна гра має свої правила. Їх усі дотримуються.

«Коли ми грали у футбол, я ловив м'яч руками. Це — не за правилами!» — згадував хлопчик.

— Я зро-зу-мів! — ви-гук-нув Павлик.

То-го дня він із за-до-во-лен-ням грав-ся з дру-зя-ми, до-три-му-ю-чись пра-вил. І сва-ри-ти-ся не бу-ло по-тре-би *(з інтернету)*.

Про кого йдеться в тексті? Назви́ першу букву в імені хлопчика. Які звуки вона позначає на письмі?
Що зрозумів Павлик? Вислов власну думку.
Ти завжди дотримуєшся правил гри?
В останньому слові тексту є 2, 3 чи 4 склади?
У якому слові — назві намальованого предмета є звук [**п'**]?

Мої навчальні досягнення. Я вмію, можу

Пригадай історії, які ти прочитав / прочитала. Визнач, якому малюнку відповідає кожний уривок із тексту.

* * *

— Усі мене бояться, а я такий добрий, я ж хотів казочку розповісти…

* * *

— Не хвилюйся, Олю, ми знайдемо твій телефон.

* * *

Він зберігав її таємниці, веселі листи до подружок, кольорові малюнки.

* * *

— Це ти для мене зробила?!

Прочитай склади й добери зображення предмета, у назві якого є цей склад.

ке-

мо-

но-

Визнач предмети, у назвах яких є звук **[л']**.

Визнач предмети, у назвах яких є звук **[н']**.

Відшукай «загублений» склад у словах — назвах намальованих предметів.

ма- __ -на -ли-, ми-, -лим

со- __ ма-, -ва, -ла

__ -ва -ни, ва-, сли-

- Перепиши в зошит.

Поліна помила коси.
Панас ловив лини.
У Пилипа — кавун.

ЗИМА

Зимові свята України

На червоній на калині —
Білий кожушок.
Йде зима по Україні,
Сипле скрізь сніжок.
То морозить, то жартує,
То гостинці всім дарує,
Й щиро радує малят.
Україна зустрічає
Гурт зимових свят.

Надія Гуменюк

6 грудня

День святого Миколая

Ходить він завжди вночі,
Має від дверей ключі,
Знає, хто живе і де,
Як себе щодня веде.
Чемним діткам, хоч потроху,
В чобітки та у панчохи
Він кладе потішки,
А нечемним — мишки!
Хто це? Швидко відгадай!
Це наш любий … .

Інна Бевз

25 грудня

Різдво Христове

Дніпро обняв дзвінкі Карпати,
А в хаті вже кутя і сіно.
Дозвольте заколядувати:
— З Різдвом Христовим, Україно!

Йосип Струцюк

1 січня

Новий рік

Новий рік, Новий рік
Вже ступає на поріг.
Бути танцям круг ялинки,
Бути пісні, бути грі.
Новий рік, Новий рік,
Ти з яких прийшов доріг?

Валентина Малишко

Проєкт. Вивчіть коляди, +, вірші та пісні. Створіть малюнки для своїх рідних і друзів.

Р р

Бачу **Р**, **р** (ер). Чую [**р**], [**р'**].

р	а	в	л	и	к

[– ́ – | – • –]

*	у	р	*	к

	′

*	и	*	р

[– • – –]

Р → а ра, о ро, у ру, и ри, і рі

а, о, у, и, і → **Р** → ар, ор, ур, ир, ір

ра-

ро-

ру-

ре-

Що на малюнку зображено не так? Розкажи.

- Прочитай вірш голосно й виразно.

Дві си-нич-ки — дві сест-рич-ки
Ку-пу-ва-ли ру-ка-вич-ки.
Го-во-ри-ли:
— Ма-єм ми
Го-ту-ва-тись до зи-ми.
За-я-вив тор-гі-вець крук:
— А у вас не-ма-є рук!
Ус-міх-ну-ли-ся си-нич-ки:
— То про-дай-те лап-ка-вич-ки!

Микола Возіянов

Який склад пропущено?

ко-__-лі -ру-, -ра-, -ро

па-__-плав -ра-, -ро-, -ре-

рука ріка

«Збери» букви в слова.

паорпр

рполоікс

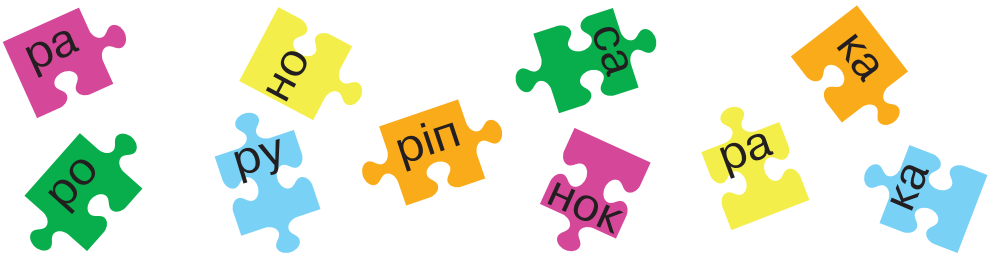
авилкр

- Назва якого з намальованих предметів відсутня?

«Збери» слова.

Рус — лан, лана

Ро — ман, мана

Мар — ко, та

У Рус-ла-на — пла-сти-лін. Він ви-ліпив моркву, ка-пус-ту і сли-ву.

— Ка-пус-та — , морк-ва — то но-сик .

Мар-ко:

— А сли-ви?

Рус-лан:

А сли-ви — _____ _____!

— Равлику-Павлику, де ти був? — заспівала Тетяна.

Не відповідає, сховався у свою хатинку…

— Ти ж його злякала, — сказав тато.

Тетяна посиділа тихенько, а потім сказала:

— Равлику-Павлику, куди йдеш?

Равлик не сховався, заворушився і поповз через стежку.

— Тепер зрозуміло, куди він повзе! — сказав тато. — Мабуть, захотів пити, повзе до калюжі.

— Це ж поки він туди добереться!..

Тетяна взяла равлика й перенесла через стежку. Але він поповз назад.

— Бач, упертюх який! Не хоче, щоб допомагали, — засміялася Тетяна.

— Йо-му важ-ко, але ж хо-че сам пройти сво-ю до-ро-гу,— мо-вив та-то.

І во-ни піш-ли сво-є-ю стеж-ко-ю, а рав-лик — сво-є-ю *(за Василем Чухлібом)*.

Кого зустріла Тетяна? Вимов перший звук цього слова. Яка буква його позначає? Яку пісню співала дівчинка равлику? Ти знаєш цю пісню? Скільки в підкресленому реченні тексту є слів із буквою ***р***?

Т т

Т т

Бачу **Т**, **т** (те). Чую [т], [т'].

т	о	р	т

[– • – –]

т	*	л	*	п	а	н	и

[']

к	і	т

[= • –]

Т + а то, о то, у ту, и ти, і ті

а, о, у, и, і + **Т** = ат, от, ут, ит, іт

ті-

тро-

та-

 -то

 -та

 -ти

Та-то ку-пив Ро-ма-но-ві .

— Тім! Тім! — по-кли-кав Ро-ман так-су. — На .

- Прочитай вірш голосно й виразно.

Ти-хий ве-чір, ти-хий, крас-ний.
Над го-ра-ми мі-сяць яс-ний
Па-се зо-рі, за-вер-та-є,
На трем-бі-ті ви-гра-ва-є.

Марійка Підгірянка

Трембі́та — найдовший дерев'яний музичний інструмент у вигляді трубки.

«Збери» слова — на́зви намальованих предметів.

ло та па
ки нит
ортт
ріл та ка

Назви́ букви, які написав кіт.

- Ці букви написала Марта. Хто написав краще?

о у к в п и м л с

- Що ти знаєш про персонажів казки «Кіт у чоботях»? Розкажи.
- Розглянь фото колишніх і теперішніх театрів.

афіша

декорації

актори

Тосик — найменший син у їжаків. Родина готувалася до Різдва. Раптом у двері хтось постукав.

— Хто це? — поквапилася мама.

— Зараз іще не час для гостей, — прошепотіла Міла — середульше їжачатко.

— По-тріб-но ро-би-ти доб-ро й до-по-ма-га-ти тим, хто цьо-го по-тре-бу-є, — ка-же та-то.

Пе-ред вхо-дом у нір-ку сто-я-ли дво-є ма-лих хов-раш-ків.

— За-мерз-не-те! За-ходь-те в ха-ту! — ска-за-ла ма-ма *(за Надією Гербіш).*

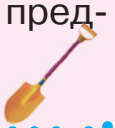

- Розглянь малюнки. Назви́ гостей їжаків. Що сказав тато їжак про прихід гостей?

Прочитай слово, виділене блакитним кольором. Вимов перший звук. Яка буква його позначає? Чи погоджуєшся ти з виділеними словами тата їжака? У якому слові — назві намальованого предмета є склад ***-та***? Який звук змінив слово *кріп* на слово *кріт*?

Е е

Бачу **Е**, **е**. Чую [**е**].

*	е	р	е	*	а

[– • | – ́• | – •]

к	л	е	н

[– – • –]

е	*	е	л	*	в	е	*	с

		́

Е → м ем, н ен, с ес, л ел, р ер

м, н, с, л, р → **Е** → ме, не, се, ле, ре

ле-

ле-

ве-

ек-

О-ле-сик і та-то по-ві-си-ли на гіл-ку кле-на .

У на-си-па-ли , і .

При-ле-ті-ли , , .

- Прочитай вірш голосно й виразно.

Е-дель-вейс — чу-до-ва квіт-ка,
Що цві-те в го-рах у-літ-ку.
Ти на-ді-єш-ся знай-ти?
Так ще тре-ба під-ро-сти!
А без ма-ми і без та-та
То не-ма чо-го шу-ка-ти!

Надія Дичка

Знайди «загублені» склади в словах — назвах намальованих предметів.

__ - __ -ві-зор -та, те-, -ло, -ле-

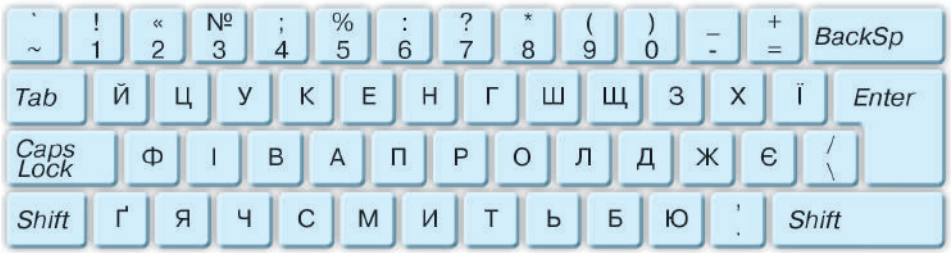

__- __ -лик -ма, ме-, -то, -те-

__ - __ -ка -ло, -ла, ле-, -ле-

- Розглянь клавіатуру. Назви́ букви, які ти знаєш. Які звуки вони позначають?

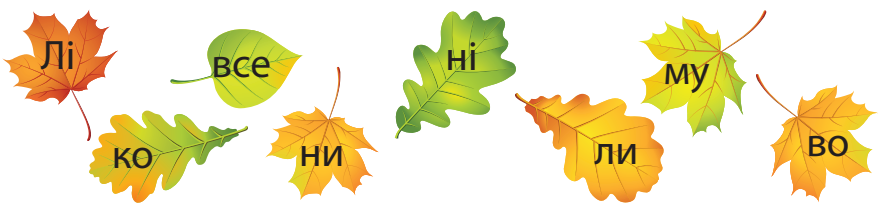

Утвори нові слова.

Екскаватор _____, _____, _____, ...

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 2 5 3 7 4 5 6 7 10 9 8

«Збери» слова. Прочитай прислів'я. Перше слово написане на кленових листках, друге — на тополиних, третє — на листках дуба. Поясни, як ти розумієш це прислів'я.

- Розкажи, що змінилося на малюнках. Поясни чому.

Загадка

— Сходи вверх і вниз біжать!
— Ну а люди?
— Всі стоять!
— Знаю я! — сказав Дмитро.—
Сходи — _____ у метро *(М. Братко)*.

Ескала́тор — рухомі сходи в метро.

Евеліна дивилася, як падають білі сніжинки.

— Матусю, а звідки прилітають до нас такі маленькі сніжинки? — спитала Евеліна.

— Я розкажу тобі, — відповіла мама. — У далекій країні в сніжно-білому замку живе біла фея — Маленька Сніжинка. Навесні вона робить пухнасті шубки, потім кладе їх до великої крижаної скрині.

На-ста-є зи-ма. Фе-я ді-ста-є зі скри-ні бі-лу шуб-ку й по-чи-на-є ї-ї стру-шу-ва-ти. До-по-ма-га-є Сні-жин-ці Сні-го-вий Слон. Він дму-ха-є хо-бо-том — і сні-жин-ки роз-лі-та-ють-ся по всій зем-лі *(за Ланою Ра)*.

- Розглянь малюнки. Хто допомагав феї Сніжинці? У назві якого предмета два звуки **[е]**?

Вимов перший звук в імені дівчинки. Який це звук? Яка буква його позначає?
Мама розказала Евеліні казку чи правдиву історію?
Намалюй удома фею Сніжинку та її друзів.
У назві якого предмета є три звуки **[е]**?
Визнач схему останнього слова тексту:
[– • – | – ́•], [– • – | = ́•].

Д д

Бачу **Д**, **д** (де). Чую [**д**], [**д**'].

д	р	і	*	д

[– = • – –]

д	*	т	е	л

[= •́ | – • –]

л	е	*	і	д	*

[– •́ | = • =]

Д + а = да, о = до, у = ду, и = ди, і = ді

а, о, у, и, і + **Д** = ад, од, уд, ид, ід

бу-ди-нок, дах, ди-мар, під-ві-кон-ня

две-рі, ве-ран-да, до-ріж-ка, схо-ди, дро-ва

— **Доб-ро-го ран-ку!** — мов-лю за зви-ча-єм.

— Доб-ро-го ран-ку! — кож-но-му зи-чу я.

— **Доб-ро-го дня!** — лю-дям ба-жа-ю.

— **Ве-чо-ра доб-ро-го!** — стріч-них ві-та-ю.

І ус-мі-ха-ють-ся в від-по-відь лю-ди — доб-рі сло-ва ж бо для кож-но-го лю-бі.

Вадим Бірюков

- Як ми називаємо виділені слова?
- Добери до кожної ситуації слова ввічливості.

У дворі Леонід.

- Що ти знаєш про персонажів казки «Снігова Королева» — хлопчика Кая та дівчинку Герду? Розкажи.

Прочитай та відгадай загадку. Кожне слово загадки написане на окремій сніжинці. Вимов звуки в слові-відгадці.

- Порівняй вимову звуків, які позначають виділені букви.

дині	плід	плоди
тіні	пліт	плоти

Про які подарунки мріяли Марина, Данило, Кирило та Настя?

теле- пара- -тер ковза-

Дарина готувала на різдвяний ярмарок новорічні іграшки.

На цьо-му ве-се-ло-му яр-мар-ку мож-на бу-ло ді-ста-ти приз за най-кра-щу ро-бо-ту. А-ле дів-чин-ка хо-ті-ла по-да-ру-ва-ти сво-ї іг-раш-ки тим, у ко-го їх не-ма-є. Да-ри-на ві-ри-ла, що ї-ї ве-се-лі ан-ге-ли, та-кі щи-рі й доб-рі, о-бо-в'яз-ко-во при-не-суть лю-дям ща-стя, мир і доб-ро *(за Іриною Шевчук)*.

- Уважно розглянь ангелів, яких зробила Дарина. Зроби таку ялинкову прикрасу. Подаруй її тому, кому захочеш.

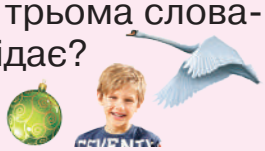

Вимов перший звук в імені дівчинки. Який це звук? Яка буква його позначає?

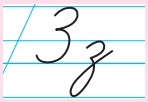
Як ти оцінюєш учинок Дарини? Вислов власну думку. Чи хочеш ти зробити ялинкову прикрасу для подарунка?

Порівняй схему [– • –] з останніми трьома словами тексту. Якому слову вона відповідає?

До яких із намальованих предметів можна поставити питання ***хто?***

З з

Бачу **З**, **з** (зе). Чую [**з**], [**з'**].

к	о	*	з	а

*	у	з	о	к

[– • | – • –]

з	і	р	к	и

[= • – | – •]

З + а = за, о = зо, у = зу, и = зи, і = зі

а, о, у, и, і + **З** = аз, оз, уз, из, із

за-

зо-

зе-

зу-

-за

Зи-ма в лі-сі. Зві-рі ко-ло . Во-ни при-кра-си-ли : по-ві-си-ла і . по-ві-сив і . при-ніс і .

А де свя-тий Ми-ко-лай?
— При-віт! ЗНовимроком!

- Поділи останнє речення на слова. Дізнайся, що сказав святий Миколай.

- Прочитай вірш голосно й виразно.

Зій-ди, зі-ронь-ко-зір-ни-це,
Зо-ло-та-ва зо-ря-ни-це,
За-ві-тай до нас в до-ли-ну,
За-сі-яй хоч на хви-ли-ну,
Бо згу-би-лись зай-че-нят-ка
І не мо-жуть знай-ти хат-ку.

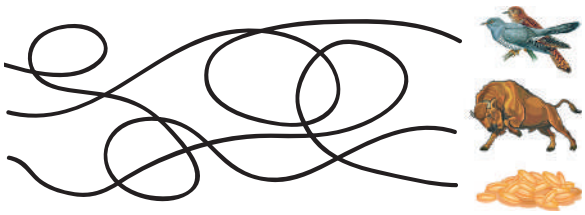
Леся Вознюк

- Знайди у вірші букву **з**.

У словах — назвах намальованих предметів букви стоять не на своєму місці. Прочитай на́зви предметів.

рузб
зулізо
рнозе

- Розглянь малюнки. Прочитай назви предметів. Чим цікаві ці слова?

За́мок, замо́к.

«Збери» слова та відгадай загадку.

з і р к а — **б** і л а н а — **р** у к а — **м** е н і — **з** а л і з о (л е т)

- Вимов слово-відгадку. Поділи на склади.

- Порівняй вимову звуків, які позначають виділені літери.

зір-ка	зли-ва	Зі-на
сір-ка	сли-ва	сі-но

- Прочитай прислів'я. Як ти його розумієш?

Узимку зі ❄ — улітку з .

зи-ма́	то-пи́-ла	ва-ри́-ла
зи-мо́-ва	на-то-пи́-ла	зва-ри́-ла
зи-мо́-ві	за-то-пи́-ла	на-ва-ри́-ла

У зи-мо-во-му лі-сі мо-ро́з-но. Звірі змерз-ли. на-то-пи-ла . Зва-ри-ла зі , , уз-ва́р. Ма-лі лу-за-ли . Мо-роз при-мо-ро-зив лап-ки. сі-ла в'я-за-ти теп-лі . Це — по-да-ру-нок .

Золотий Зайчик прокинувся і невдоволено позіхнув. Його розбудив балакучий горобець Цвіріньчик.

— І чого ти цвірінькаєш серед зими? — спитав Золотий Зайчик. — Поспати не даєш.

— Моя скромність не дає мені надто багато говорити, — швидко зацвірінькав горобчик, — але ці діт-лахи справжнє страховисько зліпили! Навіть я, відважний горобець, боюся до нього підлетіти! А я ж так люблю взимку морквину дзьобнути! А що говорити про моїх побратимів? Прошу тебе, Золотий Зайчику, попроси Золоте Сонечко пригріти. І тоді…

Зо-ло-тий Зай-чик тіль-ки всміх-нув-ся. Ти-хень-ко шеп-нув ді-тям:

— Зро-біть для Сні-го-ви-ка гар-ну-пре-гар-ну Сні-го-вич-ку. А бі-ля не-ї морк-вин-ку по-кла-діть. Го-роб-чик по-про-сив *(за Йорданом Радічковим)*.

Кого розбудив Цвіріньчик? Вимов перший звук його імені. Який це звук? Що попросив горобчик? Що сталося б, якби пригріло Золоте Сонечко? Чи був горобчик відважним? Скільки в першому реченні тексту є слів із буквою ***з***?

Ь

Бачу **ь** (м’який знак).

т	*	л	ь	п	а	н	и

л	ь	о	н

[= • –]

л	*	л	ь	к	а

кі
ті → нь
лі

сі
мі → ль
ро

де
пе → нь
о-ле

тин [– • –] син [– • –] рис [– • –]
тінь [= • =] синь [– • =] рись [– • =]

Я не шість, а-ле ра-ді-ю:
Зву-ки зм’як-шу-ють у-мі-ю.
От, на-прик-лад: тінь і лінь,
Пі-вень, за-єць, сіль і кінь…
Ви без ме-не сло-во «ка́-мінь»
Про-чи-та-ли б як «ка-мі́н»!

Ганна Чубач

день олень льон

- Утвори нові слова. Запиши.

Апельсин
12345678 _____ , _____ , _____ , _____.
6 7 8 2 3 8 5 6 1 8 7 4 7 2 1

Визнач, що не так на малюнку.

- Хто один, а кого на малюнку зображено багато?
- Вимов слова — на́зви намальованих предметів, у яких є **ь**.

Поміркуй, хто куди спішить.

- Що тобі відомо про персонажів казки Г. К. Андерсена «Дюймовочка»? Розкажи.
- Прочитай слова. Яку букву «загубили»? Як вимовляємо звуки перед м'яким знаком?

м	и	т	
м	і	д	
с	і	л	
к	і	н	

л	о	с				
о	л	е	н			
к	а	р	а	с		
в	е	д	м	і	д	

При-вез-ли з лі-су . По-ста-ви-ли в кім-на-ті, при-кра-си-ли. Ра-діс-но всім. А сум-но. Не-ма ні лі-су, ні , ні .

«Де не-бо, де ?» — за-пла-ка-ла . Та не по-мі-ти-ли сль-зи . Тільки си-ньо-ока О-лен-ка по-мі-ти-ла й ска-за-ла: «, ...» *(за Василем Сухомлинським).*

- Чому заплакала ялинка?
- Що сказала Оленка? Вислов власну думку.

Прочитайте казку в особах.

 — Но-ви-на! Но-ви-на! Піс-ля Но-во-го ро-ку день ста-є дов-шим! Не ві-ри-те?! Спи-тай-те в Лі-со-ви-ка!

 — У та-ко-му ви-пад-ку ми бу-де-мо дов-ше спати.

 — Тре-ба зі-бра-ти-ся та йти до Лі-со-ви-ка. Він у-се зна-є.

При-біг-ли лі-со-ві зві-рі: , , і .

При-ска-кав . При-біг . При-ле-тів , а за ним — .

 — Бу-де-мо всі йти до Лі-со-ви-ка?

 — Ні. До Лі-со-ви-ка йдуть ті, у ко-го в на-зві є м’я-кий знак *(з ін-тернету)*.

Скільки звірів підуть до Лісовика? Чому?
Чому сови сказали, що будуть довше спати?
У словах *лось, лосі* букв порівну?
Яка схема стосується слова *олень*:
[◕ | – ● =] чи [= ● =]?

Б б

Бачу **Б**, **б** (бе). Чую [**б**].

б	і	л	к	а

[= • ́ – | – •]

к	у	л	ь	б	а	б	а

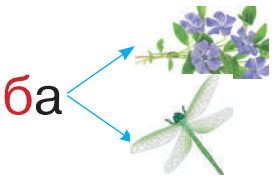
б	у	з	о	к

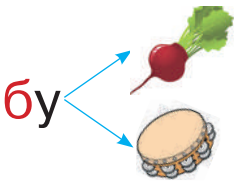
[– • | – • ́ –]

Б а ба
о бо
у бу
и би
і бі

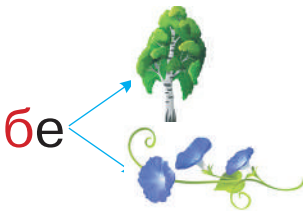
а аб
о об
у уб
и иб
і іб **Б**

ба

бу

бе

ба лет
лкон

бу ква
квар

бі лизна
ла

Бі-лі ко-ти си-ді-ли в бі-ло-му бу-дин-ку. У-се-ре-ди-ні все бу-ло бі-ле. Бі-лі сто-ли з бі-ли-ми ска-тер-ти-на-ми.

Бі-ле вік-но, бі-лі за-на-віс-ки. Ко-ти бі-лі — слі-ди на сні-гу бі-лі.

Бігла білочка в долинку,
Бачить бубликів торбинку.

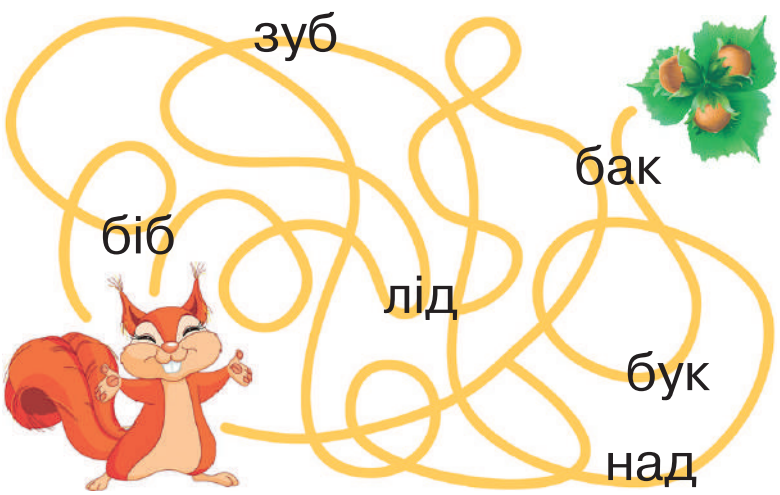
Ді-ток швид-ко по-гу-ка-ла,
Буб-ли-ка-ми ча-сту-ва-ла.
Під бе-ре-зо-ю си-ді-ли,
Усі буб-ли-ки по-ї-ли.

Жанна Вовк-Черемуш

- Знайди у вірші букву ***б***.

Допоможи білці знайти дорогу до горіхів. Прочитай слова. Скільки складів у цих словах?

Утвори нові слова.

Б а р в і н о к _____, _____, _____.
1 2 3 4 5 6 7 8 8 5 6 7 4 5 8 6 7 4 5 6 7 8

Знайди серед букв слова.

К	О	Б	І	Д	К	У
О	Б	Р	А	Т	К	Н
М	Н	Б	У	К	В	А

Прочитай та запам’ятай прислів’я, написане на новорічних кульках.

У магазині тобі треба купити вироби з хліба, у назвах яких є буква ***б***. Назви́ те, що ти купиш.

Бориско — маленьке ведмежатко, яке спало в ліжку під теплою ковдрою. І снився йому мед.

— Може, мед ще є в дуплі старої липи? Піду подивлюся. Що за дивина?! Чому це звірята галасують? — дивувалося ведмежатко.

Такого він ще не бачив. Звірята співали, танцювали, веселилися. А які кумедні маски! У лисички — мурашка, у вовчика — сонечко, у білки — жабка, у їжака — кіт, у зайчика — черепаха.

— Но-вий рік! — спі-ва-ли зві-ря-та. — Свя-тий Ми-ко-ла-ю, де ти?

— Ого! Я вже бли-зень-ко!

Ви-ї-хав на зо-ло-тих са-нях свя-тий Ми-ко-лай із міш-ком по-да-рун-ків.

Ви-ста-чи-ло для всіх, а вед-ме-жат-ко-ві ді-став-ся гле-чик ме-ду *(за Оленою Новик)*.

Як звали ведмежатка? Назви́ першу букву в його імені. Які звуки вона позначає на письмі?
Що здивувало Бориска? Чому?
Як ти святкуватимеш Новий рік? Поділися.
Яка схема стосується слова *білка*, а яка — слова *жабка*: [= ́• – | – •], [– ́• – | – •]?

Мої навчальні досягнення. Я вмію, можу

Пригадай історії, які ти прочитав / прочитала. Визнач, якому малюнку відповідає кожний уривок із тексту.

* * *

— Зробіть для Сніговика гарну-прегарну Сніговичку. А біля неї морквинку покладіть.

* * *

— Робити добро й допомагати тим, хто цього потребує, завжди вчасно … .

* * *

Фея дістає зі скрині білу шубку й починає її струшувати.

* * *

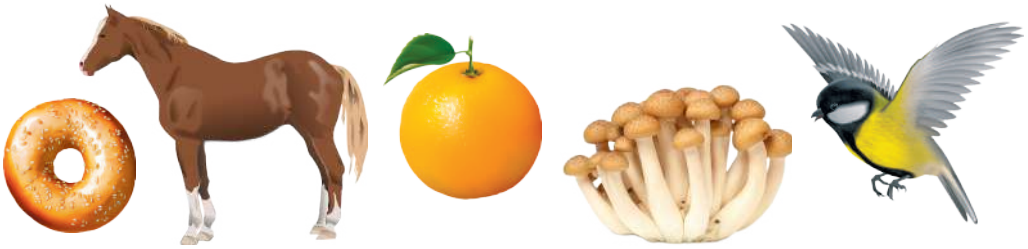

— Бач, упертюх який! Не хоче, щоб допомагали, — засміялася Тетяна.

Відшукай предмети, у назвах яких є звук **[з′]**, звук **[д′]**, два звуки **[е]**. Обведи.

Відшукай предмети, у назвах яких букв більше, ніж звуків. Запиши їх.

Прочитай склади. Відшукай слова із цими складами. Запиши їх.

-ріл-	космос	зірка
-зор	тарілка	міст
-мос	телевізор	друзі

- Перепиши слово разом зі схемою, яка йому відповідає.

біла коник зірка сльози

[– =ˊ|–•] [=ˊ|–•] [–ˊ|–•–] [=ˊ–|–•]

Навчальне видання

ЗАХАРІЙЧУК *Мар'яна Дмитрівна*

УКРАЇНСЬКА МОВА

БУКВАР

Підручник для 1 класу
закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

ЧАСТИНА ПЕРША

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам «Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей».

Для оформлення підручника використано матеріали, що перебувають у вільному доступі в інтернеті.

У підручнику використані ілюстрації *Н. Андрійченко, І. Зенюк, Т. Канівець, К. Юдиної, М. Баликіна, С. Гильова, А. Кенненді*

Художниці *В. Дунаєва, Ю. Мітченко*

Редакторка *Н. Забаштанська*
Художні редакторки *Н. Антоненко, О. Андрущенко*
Комп'ютерна верстка *С. Груніної, О. Руденко*
Коректорки *С. Бабич, І. Барвінок*

Формат 70 ×100/16
Ум. друк. арк. 9,1. Обл.-вид. арк. 7,85.
Тираж прим.
Зам. №